Diana Nyman: Tal vid minnesceremoni för Förintelsens romska offer

Tack för inbjudan till denna viktiga minnesceremoni för Förintelsens romska offer, och givetvis även för alla andra offer, överlevande och anhöriga

Vi har samlats här, i Stockholm idag, för att uppmärksamma och minnas de som förintades under Förintelsen. Vi förenar oss med många andra som nu samlats för samma minnesceremoni på andra platser runt om i Europa och världen.

Förra året åkte en statlig delegation från Sverige till Auschwitz för att hedra minnet av 70-årsdagen för den sk ”zigenarnatten”, jag ingick i den delegationen. Där kom jag att fullt ut förstå vad människan är kapabel till, dess grymhet och avgrundsdjupa hat, och att ett folk, en nation gjorde dessa val.

Det är skrivet väldigt lite om romernas förintelse, den som utrotade 60% av Europas romer. För Förintelsens romska offer finns ingen officiell historieskrivning. Som sagt, inga ord i skolböckerna, ingen forskning, inga böcker och knappt några historiska minnesmärken. Man kan bara fråga sig, varför detta osynliggörande? Är det så att romerna även diskrimineras i beskrivningen av historiens mörkaste kapitel och blir bort sorterade?

Även i Sverige har förföljelsen, diskrimineringen, förtrycket och antiziganismen mot romer varit omfattande och utbredd, och är det fortfarande. Den svenska historien kan ni läsa om i vitboken som regeringen presenterade för ca 1 ½ år sedan.

Men det är inte bara något som händer, att närmare 3000 människor mördas under en natt. Det handlar om val gjorda av människor, val av politisk ledare, moraliska val, samvetsval, medvetna val som man bär ansvar för. Dessa 3000 offer var romer, men de var först och främst människor som vi alla. De hade inget val.

Att människans historiska minne är kort, knappt en mans ålder, det ser vi i dag. Vi gör också i dag val av olika dignitet, val som kommer skriva historien vi alla står på. Den historien berättar om människor, om oss, våra barn och barnbarn. Våra val påverkar historien! Det blir uppenbart en dag som denna, och en påminnelse om dess konsekvenser.

Jag vill här citera en av de överlevande från Auschwitz, Elie Wiesel, Nobels fredspristagare 1986.

Eli Wiesel skriver: "Deras tragedi är en del av den stora tragedin. De förbrytelser som begicks mot dem av SS är en del av naziväldets stora plan. De är offer för samma mördarregim och samma omänskliga ideologi som andra, och de förtjänar att man bevarar kunskapen om deras skuldlöshet och deras död."

Låt oss därför se det som vår plikt att försvara alla människors lika värde, lika rättigheter och värna om det i vardagen, och i de val vi gör.

Trots detta mörka hyser jag ändock en tro på människan, på medmänskligheten och principen om allas lika värde och lika rättigheter, samt människans vilja och mod att göra rätt val. Jag möter dessa människor då och då.

Jag vill först och främst rikta ett stort tack till Domino Kai, Sveriges Internationella Roma Filmfestival och Forum för levande Historia för samarbetet med Kommissionen mot antiziganism i att arrangera denna minnesdag.

Ännu en gång stort tack till alla som kom hit i dag.